

## Hebben seksuele daders hogere testosteronspiegels?

S. VANMARCKE, K. GOETHALS

Met de farmacologische behandeling van seksuele daders met antiandrogenen en gonadotropine-releasing-hormoon(GNRH)-agonisten beoogt men een daling van de testosteronspiegels met als doel de seksuele drang en het risico op recidieven te verminderen (Thibaut e.a. 2010). In een recente meta-analyse onderzochten Wong en Gravel (2018) de relatie tussen testosteron (T) en seksuele agressie. T is een steroïdhormoon dat via de androgeenreceptoren een wijdverspreid effect uitoefent op emotionele en motivationele componenten, autonome processen en cognitieve aspecten (Jordan e.a. 2011). Via deze weg speelt het een belangrijke en complexe rol in agressie en in mannelijke seksualiteit. Het doel van deze meta-analyse was mede te onderzoeken of er voldoende wetenschappelijke evidentie bestaat voor de veronderstelling dat een verplichte behandeling via chemische castratie tot een afname van seksuele geweldsdelicten leidt.

Wong en Gravel zochten naar studies waarbij basale T-spiegels vergeleken werden tussen volwassen seksuele daders en controlegroepen. Twintig databases werden onderzocht. Hierin werden 451 studies gevonden waarvan 23 potentieel relevant waren. Zeven hiervan werden geselecteerd voor analyse en droegen bij aan 11 effectgroottes die op hun beurt werden samengevoegd en geanalyseerd met mixed models.

Er werden geen indicaties gevonden dat seksuele daders als gehele groep in hun basale T-spiegels verschillen ten opzichte van de controlegroepen ( $p = 0,603$ ). Subgroepanalyses suggereerden echter wel dat er verschillen bestaan in T-spiegels bij individuen die een verkrachting pleegden en individuen die kinderen misbruikten met respectievelijk hogere en lagere T-spiegels ( $p < 0,01$ ).

De auteurs merkten op dat de studie gelimiteerd werd door het beperkte aantal studies en dat methodologische en/of conceptuele zwaktes uit de primaire studies meegenomen werden. Ook bestond er een grote verscheidenheid tussen de controlegroepen die in de verschillende studies gebruikt werden. Ten slotte vermeldden ze dat het enkel seksuele daders betrof die én veroordeeld waren én op vrijwillige basis deelnamen aan het onderzoek.

Zelf denken we dat het bovendien belangrijk is een onderscheid te maken tussen een parafilie en een parafiele stoornis. Zo zijn er zijn daders die feiten plegen zonder dat er een parafilie aanwezig is, en vice versa. We merken

tevens op dat er geen onderscheid werd gemaakt tussen intra- en extrafamiliale delicten.

De auteurs concludeerden uit deze studie dat er niet aangetoond kan worden dat veroordeelde seksuele daders in hun basale T-spiegels verschillen van niet-seksuele daders. Subgroepanalyses suggereerden wel dat er verschillen zouden kunnen bestaan tussen verschillende types van seksuele daders. Gezien de kwaliteit van het onderzoek zou het echter voorbarig zijn te suggereren dat er geen relatie bestaat tussen T en seksuele agressie.

Een mogelijke verklaring van deze resultaten is volgens ons dat seksuele daders niet uitsluitend gedreven worden door een biologisch mechanisme, maar dat situationele factoren en antisociale kenmerken eveneens een belangrijke rol spelen. Dit heeft belangrijke implicaties voor de klinische praktijk en de behandeling. Hoewel de seksuele interesse en activiteit meestal afnemen bij gedaalde testosteronconcentraties, garandeert dit niet het totale verlies van seksuele functies en zijn erecties nog steeds mogelijk. Een garantie op het voorkómen van recidieven biedt een biologische behandeling dus niet en andere behandelvormen zoals een psychotherapeutische benadering zijn waardevol (Thibaut e.a. 2010).

Omgekeerd lijkt hyperseksualiteit niet causaal gerelateerd te zijn aan hogere T-spiegels. Andere factoren dienen dus nog bij te dragen aan het ontstaan hiervan.

Toekomstig onderzoek zou zich kunnen richten op de mogelijkheid dat andere hormonen gerelateerd aan de

### AUTEURS

**SIMON VANMARCKE**, arts in opleiding tot psychiater, Universitair Forensisch Centrum, Universitair Ziekenhuis Antwerpen, Edegem.

**KRIS GOETHALS**, forensisch psychiater en psychotherapeut, directeur, Universitair Forensisch Centrum, Universitair Ziekenhuis Antwerpen; hoogleraar Forensische psychiatrie, CAPRI, Faculteit Geneeskunde en Gezondheidswetenschappen, Universiteit Antwerpen.

### CORRESPONDENTIEADRES

Simon Vanmarcke.  
E-mail: [simon.vanmarcke@gmail.com](mailto:simon.vanmarcke@gmail.com)

Geen strijdige belangen meegedeeld.



ARTIKEL



productie van T, zoals het luteïniserend hormoon en prolactine, seksuele delicten beter zouden kunnen verklaren. Zo werd gevonden dat spiegels van het luteïniserend hormoon, verantwoordelijk voor de productie van T in de Leydigcellen, significante voorspellers waren van herhaling van seksuele en gewelddadige delicten. Ten slotte zou men ook kunnen onderzoeken of verschillende types daders verschillen in T-spiegels. Tot op heden is er geen biologische marker voor handen om verschillende types daders te onderscheiden.

## LITERATUUR

---

- Jordan K, Fromberger P, Stolpmann G, Müller JL. The role of testosterone in sexuality and paraphilia – a neurobiological approach. Part I: Testosterone and sexuality. *J Sex Med* 2011; 8: 2993-3007.
- Thibaut F, De La Barra F, Gordon H, Cosyns P, Bradford JM, the WFSBP Task Force on Sexual Disorders. The World Federation of Societies of Biological Psychiatry (WFSBP) guidelines for the biological treatment of paraphilias. *World J Biol Psychiatry* 2010; 11: 604-55.
- Wong JS, Gravel J. Do sex offenders have higher levels of testosterone? Results from a meta-analysis. *Sexual Abuse* 2018; 30: 147-68.